

Michal Vítěz¹

Společný nákladní list CIM/SMGS v kontextu praxe společnosti ČD Cargo, a.s.

Klíčová slova: *mezinárodní přepravní právo, nákladní list, CIM/SMGS, CIT, OSŽD, ČD Cargo*

Úvod

Historickým vývojem v euro-asijském prostoru došlo v mezinárodní železniční nákladní dopravě k vytvoření dvou právních režimů – CIM (Jednotné právní předpisy pro smlouvu o mezinárodní železniční přepravě zboží) a SMGS (Dohoda o mezinárodní železniční přepravě zboží). Mezinárodní železniční přepravní právo je spolu s dalšími drážními aspekty (technické, provozní, celní) významným faktorem ovlivňujícím atraktivnost železniční dopravy a její výběr ze strany zákazníka při přepravě zboží. Tlak na zjednodušení, respektive harmonizaci právních režimů je proto pochopitelný.

Česká ekonomika je výrazně proexportně orientovaná, podíl vývozu zboží a služeb na HDP dosahuje 80 % a dlouhodobě stoupá. Mezinárodní obchod a výměna zboží mezi Evropou a Asií mají též vzrůstající tendenci. Výraznou úlohu zde hraje stále se rozvíjející ekonomika Čínské lidové republiky a její úsilí o budování alternativy vůči námořní dopravě. Tzv. Nová Hedvábná stezka, představená v roce 2013, nabírá postupně na intenzitě. V roce 2016 bylo z Číny do Evropské unie přepraveno 56,2 milionu tun zboží – námořní doprava 54,4 milionu tun, letecká 1,2 milionu tun a železniční 0,6 milionu tun. V roce 2013 to bylo 49,1 milionu tun zboží – námořní doprava 47,7 milionu tun, letecká 1,1 milionu tun a železniční 0,3 milionu tun. Tendence vývoje je tedy zřejmá – celkové objemy přepraveného zboží vzrůstají, podíl letecké dopravy se udržuje dlouhodobě téměř stejný a železniční doprava postupně navyšuje své objemy. Obdobný vývoj jde jednoznačně deklarovat i v opačném směru, tj. z Evropské unie do Číny. Údaje uvedené v tomto odstavci byly zpracovány dle (1), (2), (3), (4) s částečným vlastním zpracováním.

S určitým předstihem (rok 2006) představily zainteresované mezinárodní organizace tzv. společný nákladní list CIM/SMGS, který si postupně získal své místo a stal se oblíbeným zejména u kontejnerových přeprav. Vývoj zaznamenal i způsob uplatňování a rozsah států přijímajících tento nákladní list, kdy největší zkušenosti jsou z pohledu dopravce ČD Cargo, a.s. u států bývalého Sovětského svazu.

Hlavní potenciál uplatnění NL CIM/SMGS však lze vysledovat u rozvíjejících se železničních kombinovaných přeprav mezi Evropou a Asií. Snahou společnosti

¹ Ing. Michal Vítěz, MBA (1980), absolvent inženýrského oboru Dopravní management, marketing a logistika Univerzity Pardubice. V současnosti působí jako vedoucí Oddělení mezinárodních vztahů v nákladní dopravě na Odboru podpory prodeje ve společnosti ČD Cargo, a.s.

ČD Cargo je poskytovat svým zákazníkům co nejkvalitnější služby a zatraktivňovat železniční nákladní dopravu jako celek – aktivity v souvislosti s nákladním listem CIM/SMGS patří do této oblasti.

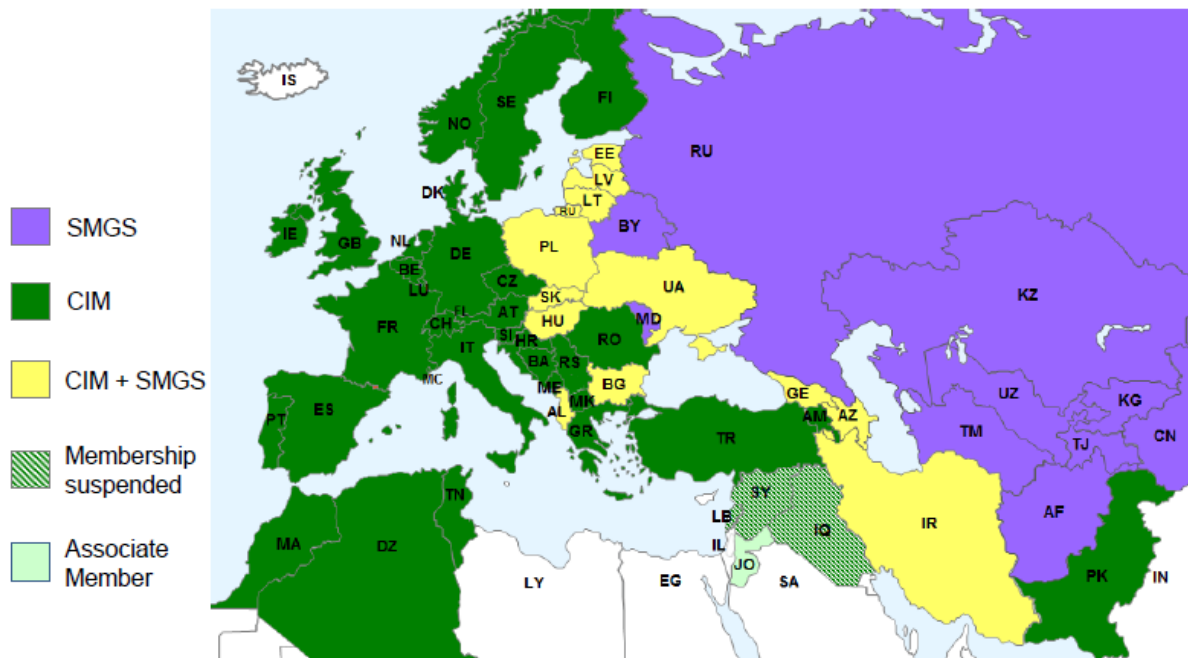
1 Jednotné právní předpisy pro smlouvu o mezinárodní železniční přepravě zboží (CIM)

Jednotné právní předpisy pro smlouvu o mezinárodní železniční přepravě zboží (CIM) tvoří Přípojek B k Umluvě o mezinárodní železniční přepravě (COTIF). Tato úmluva sdružuje smluvní strany – členské státy – do Mezivládní organizace pro mezinárodní železniční přepravu (OTIF), která byla ustanovena 1. května 1985 (ve své činnosti se však odkazuje a považuje se za následníka Ústředního úřadu pro mezinárodní železniční přepravu (OCTI), založeného v roce 1893), sídlí v Bernu a sdružuje 42 členských států. Od roku 1980, kdy byla COTIF podepsána (v platnost vstoupila až v roce 1985), prošla mnoha revizemi – poslední je z 3. června 1999 se vstupem v platnost 1. července 2006. Česká republika jakožto nástupnický stát Rakouska-Uherska patří mezi první signatáře této úmluvy. V současné době platí COTIF na 240 000 kilometrech železniční sítě.

Freight Traffic CIM/SMGS

Situation 1 August 2016

Obrázek 1: Zeměpisný rozsah platnosti CIM a SMGS

Zdroj: CIT

Nákladní list je dokladem o uzavření přepravní smlouvy mezi odesílatelem (nebo jeho zástupcem) a železničním dopravcem. Mezinárodní nákladní list CIM se skládá z 5 číslovaných listů určených jednotlivým účastníkům přepravy, viz tabulka

č. 1. Nákladní list slouží přepravci v případě poškození, ztráty nebo překročení dodací lhůty zásilky pro uplatnění náhrady. Pro dopravce je dokladem o uskutečnění přepravy a nároku na přepravné. Nákladní list je vytisknut v jednom nebo několika jazycích, přičemž alespoň jeden z těchto jazyků musí být němčina, angličtina nebo francouzština.

Tabulka 1: Listy nákladního listu CIM

Nákladní list CIM		
List		Příjemce listu
Č.	Označení	
1	Prvopis nákladního listu	Příjemce
2	Karta	Doprovce v místě určení
3	Návěští a odběrný list/Celní	Celnice nebo dopravce v místě určení
4	Druhkopis nákladního listu	Odesílatel
5	Účetní list	Doprovce při odjezdu

Zdroj: (9), zpracování vlastní

Jednotným užitím a praktickým prosazováním COTIF se zabývá Mezinárodní železniční přepravní výbor (zkratka CIT vychází z francouzského originálu Comité international des transports ferroviaires), jenž byl založen v roce 1902 se sídlem v Bernu. Asociace CIT sdružuje 216 železničních dopravních podniků a spedičních firem zabývajících se mezinárodní osobní a/nebo nákladní dopravou. Členství je dvojitě, přičemž 130 společností včetně ČD má řádné členství, zbytek jsou takzvaní členové asociovaní. Členové CIT pocházejí ze 43 zemí tří kontinentů – Evropy, Afriky a Asie. Každý řádný člen má jeden hlas.

CIT pro všechny své členy shromažďuje a aktualizuje veškerou drážní legislativu včetně mezinárodních dohod a standardizovaných smluvních dokumentů upravujících vztahy mezi zákazníky, dopravci a manažery infrastruktury. Dále jsou vydávány „Manuály“, sloužící k praktickému vyložení a popisu procedur v mezinárodní železniční přepravě zboží vyplývajících z mezinárodních dohod. V praxi ČD Cargo dělíme produkty CIT na: a) veřejné (určené jak pro dopravce, tak pro zákazníky, jsou zveřejněné na www.cdcargo.cz i v interních normách): Průvodce nákladním listem CIM (GLV-CIM), Průvodce vozovým listem CUV (GLW-CUV), Průvodce nákladním listem CIM/SMGS (GLV CIM/SMGS), Průvodce pro nový podej CIM/SMGS (GR-CIM/SMGS); b) neveřejné (určené pouze pro dopravce a zveřejněné pouze v úložišti interních norem): Průvodce nákladní přepravou CIT (GTM-CIT), Průvodce vozovou přepravou (GTW-CIT), Dohoda AIM (o vztazích mezi dopravci, týká se reklamací).

2 Dohoda o mezinárodní železniční přepravě zboží (SMGS)

Dohoda o mezinárodní železniční přepravě zboží (SMGS) je spravována mezinárodní organizací OSŽD (Organizace pro spolupráci železnic). Tato organizace byla založena roku 1956, sídlí ve Varšavě a sdružuje 29 členských států (přičemž členy jsou jak ministerstva dopravy, tak i státní železniční organizace). K poslednímu rozšíření organizace OSŽD došlo 5. června 2018, kdy byla jednohlasně na poradě ministrů přijata Jižní Korea. ČSFR, jeden ze zakládajících členů OSŽD (jako ČSSR),

od smlouvy SMGS 1. ledna 1991 odstoupila, avšak členem OSŽD zůstala. V současné době SMGS platí ve 25 státech (členem dohody není Kubánská republika, Rumunsko, Česká republika a zřejmě jen prozatím Jižní Korea). Organizace OSŽD pokrývá svou činností 284 000 kilometrů železniční sítě.

K poslední výrazné revizi dohody SMGS došlo k 1. 7. 2015 – tato revize je natolik podstatná, že vedla ke změně vzoru NL CIM/SMGS (NL – zde i dále v textu znamená nákladní list), který vešel v účinnost 1. 1. 2019. Zatím posledním signatářem dohody, z důvodu již zmiňované revize SMGS, je Slovenská republika, která se k ní přidala 1. 10. 2014. Náš východní soused byl de facto přinucen stát se plným (doposud byla v dohodě jen širokorozchodná trať do Hanisky pri Košiciach) členem SMGS, jinak by přišel o možnost provádět nový podej v Čiernej nad Tisou (stanice, ve které se provádí změna právního režimu přepravní smlouvy, se musí nacházet v zemi, ve které se současně uplatňuje SMGS a jiná mezinárodní dohoda určující právní základ přepravy zboží po železnici).

Nákladní list SMGS se skládá ze 6 číslovaných listů určených jednotlivým účastníkům přepravy, viz tabulka č. 2. Nákladní list je vytisknut a vyplněn v jednom z pracovních jazyků OSŽD (čínština, ruština), záleží na směru a státech zúčastněných na přepravě, viz podrobné pokyny uvedené v článku 15 § 3. V případě odsouhlasení účastníky přepravy se nákladní list může vyplnit v jakémkoliv jiném jazyce.

Tabulka 2: Listy nákladního listu SMGS

Nákladní list SMGS		
List		Příjemce listu
Č.	Označení	
1	Prvopis nákladního listu	Příjemce
2	Karta	Dopravce v místě určení
3	Návěští	Dopravce v místě určení
4	Druhopis nákladního listu	Odesílatel
5	Odběrný list	Smluvní dopravce
6	Odběrný list	Příjemce
a potřebný počet dodatečně vyhotovených karet, které jsou určeny pro dopravce odeslání a tranzitní železnice		

Zdroj: (8), zpracování vlastní

3 Vznik, výhody a postupné rozšiřování NL CIM/SMGS

Jak tedy usnadnit přechod zásilek z jednoho právního režimu do druhého? Teprve ke konci 90. let minulého století bylo za účasti všech zainteresovaných mezinárodních organizací (OSŽD, OTIF) a pod koordinací Mezinárodního železničního přepravního výboru (CIT) dosaženo určitého pokroku vytvořením nového (unifikovaného, společného) nákladního listu CIM/SMGS. Tento nový nákladní list, který je syntézou nákladních listů CIM a SMGS, nabyl účinnosti 1. září 2006. Od této doby jej jednotlivé železnice, respektive odesílatelé, mohou používat.

Použití společného nákladního listu CIM/SMGS přináší tři hlavní výhody:

1. Snižuje náklady dopravců za nový podej (cca 7 EUR/NL)

2. Zrychluje přepravu (cca 20 min/NL)
3. Zkvalitňuje přepravní proces zabráněním vzniku chyb při přepisu NL (těmto chybám se při velkých objemech dat objektivně nedá při přepisu NL vyhnout).

V současné době přijímá NL CIM/SMGS 38 dopravců, kteří jsou členy CIT, a 17 států, ve kterých platí SMGS (výčet účastníků SMGS je včetně států, ve kterých platí obojí přepravní právo, např. Polská republika). Pro praktické uplatnění unifikovaného nákladního listu je důležitý Průvodce NL CIM/SMGS (GLV-CIM/SMGS), který obsahuje vzor nákladního listu CIM/SMGS a ustanovení k jeho vyplňování a používání. V souladu se stanovami CIT je Průvodce NL CIM/SMGS doporučením, které zavazuje členy, pouze pokud ho přijali (princip opt-in). V oblasti SMGS platí ustanovení tohoto Průvodce jen pro přepravní trasy, které byly ohlášeny účastníky SMGS používajícími tohoto Průvodce. Tyto informace lze vyčíst z Přílohy 1 zmiňovaného Průvodce. Obecný postup při zvažování použití NL CIM/SMGS lze popsat následovně:

- 1 V Průvodci NL CIM/SMGS v Příloze 1 je nutné ověřit, zda se ve státech SMGS účastnících se na přepravě používá nový NL, a taktéž zda jsou všechny přepravní trasy pro tento NL otevřeny (jejich výčet je v Příloze 1, bod 3.3). Pro oblast CIM je nutné ověřit, zda jsou na přepravě zúčastnění dopravci uvedení ve zmiňované Příloze 1.
- 2 Při přepravě zboží ze států, ve kterých se používá CIM, je možné přijetí zásilky k přepravě s nákladním listem CIM/SMGS bez předchozího projednání se všemi zainteresovanými dopravci, pokud je splněn bod 1.
- 3 U přeprav zboží ze států, ve kterých se používá SMGS, je nutné přepravu i nadále odsouhlasit mezi zúčastněnými dopravci – jedná se však o formální požadavek dle práva SMGS, se kterým nebývá problém.

Postupně se okruh členů CIT přijímajících nový NL rozšiřuje a totéž platí i pro výčet tras ve sféře SMGS. Problém nastává, pokud zamýšlené přepravní trasy nejsou v Průvodci uvedené. Jako příklad lze uvést aktivity ČD Cargo, které byly v roce 2012 podnikány v zájmu exportního partnera do Kazachstánu.

ČD Cargo oficiálně zažádalo o povolení užití NL CIM/SMGS Kazachstánské státní železnice v únoru 2012. Následovaly pak urgencye za pomoci ministerstva dopravy (mezivládní komise) a mezinárodní organizace OSŽD, jejímž je ČD Cargo aktivním členem. V závěru roku 2012 se pak dostavil úspěch, kdy Republika Kazachstán od 1. ledna 2013 otevřela všechny importní trasy pro unifikovaný nákladní list. Dne 27. 2. 2013 se uskutečnila první přeprava na nákladní list CIM/SMGS z České republiky do Kazachstánu. Vlak ložený dvaatřiceti 40' HC kontejnery odjel ze stanice Mladá Boleslav město a dne 7. 3. 2013 bez problémů dojel do stanice Zaščita (nově přejmenovaná na Oskemen-1). Přeprava trvala osm dnů, přičemž dosavadní rekord byl dnů devět. Použití unifikovaného NL při překládce v Malaszewiczích ušetřilo přibližně 12 hodin.

Poslední výrazné rozšíření proběhlo 10. května 2017, kdy Čínská lidová republika povolila užití unifikovaného NL CIM/SMGS pro kontejnerové vlaky z Číny do Evropy a zpět. Povolení je platné u tras, které prochází přes železniční přechody Alashankou, Manzhouli, Erlian, Suifenhe nebo Khorgos.

4 Charakteristika unifikovaného nákladního listu

Vzhledem k ustanovení Průvodce nákladním listem CIM/SMGS se nákladní list CIM/SMGS v oblasti platnosti CIM používá jako nákladní list CIM, v oblasti platnosti SMGS, jako nákladní list SMGS. To platí také pro použití nákladního listu CIM/SMGS jako celního dokladu.

Vysvětlivky k obsahu a vyplňování nákladního listu CIM/SMGS jsou předmětem Přílohy 2 Průvodce (GLV-CIM/SMGS). Názvy sloupců se tisknou ve dvou, v případě potřeby ve třech jazycích, přičemž jedním z jazyků musí být ruština, dalším pak němčina, angličtina nebo francouzština. Pro vyplnění nákladního listu platí tyto zásady:

- a) sloupce týkající se jak přepravní smlouvy CIM, tak i SMGS: ruština + němčina, angličtina nebo francouzština,
- b) sloupce týkající se jen přepravní smlouvy CIM: němčina, angličtina nebo francouzština,
- c) sloupce týkající se jen přepravní smlouvy SMGS: ruština. Při přepravě do Čínské lidové republiky se vyplnění nákladního listu může doplňkově provést v čínštině.

Ustanovení CIM a SMGS o odpovědnosti se používáním nákladního listu CIM/SMGS nemění. Jeden výtisk komerčního zápisu sepsaného v rámci této přepravy se přikládá k nákladnímu listu CIM/SMGS, který provází zásilku do konečné stanice určení.

Nákladní list CIM/SMGS se skládá ze 6 číslovaných listů, od 1. 1. 2019 je jeho struktura následující:

Tabulka 3: Listy nákladního listu CIM/SMGS

List		
Č.	Označení	Příjemce listu
1	Prvopis nákladního listu	Příjemce
2	Karta	Dopravce vydávající zboží příjemci
3	Návěští (SMGS) Odběrný list/Celní list (CIM)	Dopravce v místě určení/Celnice/Dopravce vydávající zboží příjemci
4	Druhopis nákladního listu	Odesílatel
5	List o přijetí zboží (SMGS) Účetní list (CIM)	Dopravce při odjezdu/smluvní dopravce
6	Odběrný list (SMGS)	Přeprava CIM → SMGS: Příjemce Přeprava SMGS → CIM: Nepoužívá se

Zdroj: (10)

Při vyplňování společného NL CIM/SMGS je potřeba u přepravy nebezpečných věcí dbát zvýšené pozornosti – odesílatel musí nebezpečnou věc označit a do NL CIM/SMGS (sloupec č. 20) uvést zápisy, jak podle Řádu RID, tak i dle Přílohy 2 k SMGS. Podej více vozů (skupiny, ucelené vlaky) na jeden přepravní doklad musí být předem, na žádost odesílatele, mezi zúčastněnými dopravci projednán. U nových exportních přeprav je také potřeba ověřit, že se stanice určení nachází v informačním systému CNP (centrální nákladní pokladna).

5 Přehled užití nákladního listu CIM/SMGS

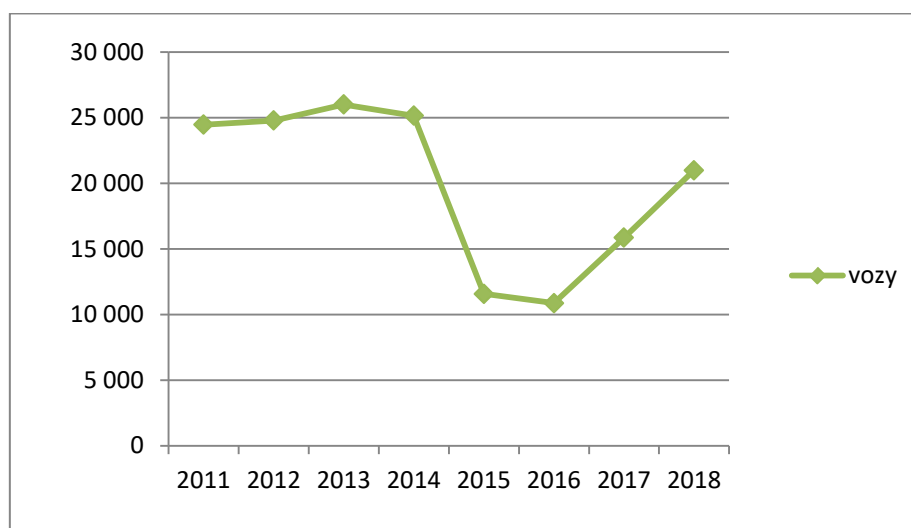
V období 2011 až 2018 bylo na unifikovaný nákladní list společnosti ČD Cargo přepraveno 159 736 vozů (vývoz 80 163, dovoz 79 573). Rok 2011 je uveden jako výchozí, jelikož dopravce ČD Cargo disponuje novými informačními systémy a toto je první rok, který lze v současné době dohledat. Společný nákladní list se běžně v obou směrech používá u přeprav s Běloruskou republikou, Ruskou federací a Ukrajinou. Republika Kazachstán má pro nákladní list CIM/SMGS povolený pouze dovoz a tranzit.

Tabulka 4: Celkový počet vozů přepravených s nákladním listem CIM/SMGS za Českou republiku v období 2011–2018 (zdroj: ČD Cargo, a.s.)

Počet vozů s NL CIM/SMGS			
rok	vývoz	dovoz	celkem
2011	12 386	12 087	24 473
2012	13 253	11 536	24 789
2013	13 209	12 800	26 009
2014	12 644	12 513	25 157
2015	5 350	6 232	11 582
2016	4 844	6 023	10 867
2017	7 870	7 996	15 866
2018	10 607	10 386	20 993
			159 736

Zdroj: ČD Cargo, a.s.

Graf 1: Česká republika – vývoj počtu přepravených vozů s NL CIM/SMGS v období 2011–2018

Zdroj: ČD Cargo, a.s.

Lze se domnívat, že výrazné snížení počtu přepravených vozů, které je možné pozorovat od roku 2015, způsobily stále platné sankce vůči Ruské federaci

vyhlášené Evropskou Unií v roce 2014 – dne 1. srpna 2014 vstoupilo v platnost nařízení Rady (EU) č. 833/2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem Ruska destabilizujícím situaci na Ukrajině, které bylo doplněno nařízením Rady (EU) č. 960/2014 ze dne 8. září 2014, jenž bylo následně doplněno a měněno pozdějšími nařízením Rady (EU). Ruská federace následně vyhlásila embargo na dovoz potravin a zemědělských produktů z Evropské unie. Ukrajinská krize má vliv nejen na mezinárodní obchod, ale i na tradiční železniční přepravní trasy, které se zejména u tranzitního zboží mezi Evropou a Asií přesunuly ve prospěch Běloruska.

Podíl užití NL CIM/SMGS s jednotlivými zeměmi, ať už u vývozu či dovozu, se značně liší. Nejvyšší je u výměny zboží s Ruskou federací, kde v exportu z České republiky dosahuje unifikovaný nákladní list 99% užití a u dovozu do České republiky pak 44% podíl.

Tabulka 5: Procentní podíl vozů s NL CIM/SMGS u vývozu/dovozu České republiky s Běloruskem v období 2011–2018

Bělorusko – podíl vozů s NL CIM/SMGS %		
rok	vývoz	dovoz
2011	9	0
2012	3	0
2013	13	24
2014	0	27
2015	98	0
2016	94	2
2017	82	11
2018	83	36

Zdroj: ČD Cargo, a.s.

Tabulka 6: Procentní podíl vozů s NL CIM/SMGS u vývozu/dovozu České republiky s Ruskou federací v období 2011–2018

Rusko – podíl vozů s NL CIM/SMGS %		
rok	vývoz	dovoz
2011	75	33
2012	68	33
2013	77	39
2014	85	49
2015	94	29
2016	94	17
2017	97	29
2018	99	44

Zdroj: ČD Cargo, a.s.

Tabulka 7: Procentní podíl vozů s NL CIM/SMGS u vývozu České republiky do Kazachstánu v období 2011–2018

Kazachstán – podíl vozů s NL CIM/SMGS %	
rok	vývoz
2011	0
2012	0
2013	84
2014	87
2015	11
2016	0
2017	40
2018	68

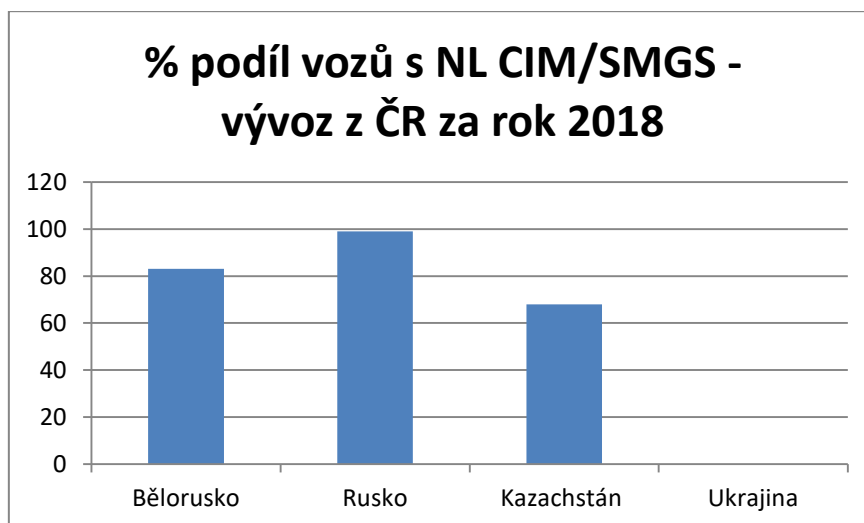
Zdroj: ČD Cargo, a.s.

Tabulka 8: Procentní podíl vozů s NL CIM/SMGS u vývozu/dovozu České republiky s Ukrajinou v období 2011–2018

Ukrajina – podíl vozů s NL CIM/SMGS %		
rok	vývoz	dovoz
2011	6,90	0,00
2012	2,53	0,00
2013	0,55	0,06
2014	0,24	0,18
2015	0,19	0,29
2016	0,25	0,49
2017	0,78	0,06
2018	0,00	0,21

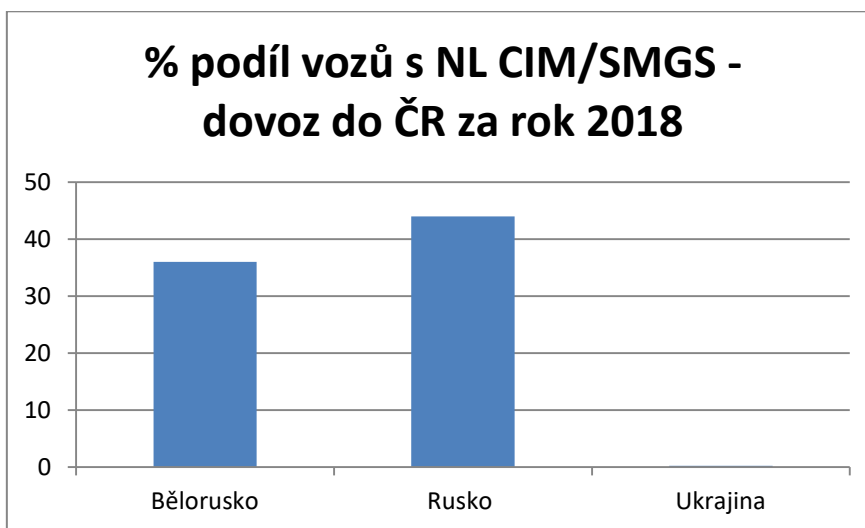
Zdroj: ČD Cargo, a.s.

Graf 2: Procentní podíl vozů s NL CIM/SMGS u vývozu z ČR za rok 2018

Zdroj: ČD Cargo, a.s.

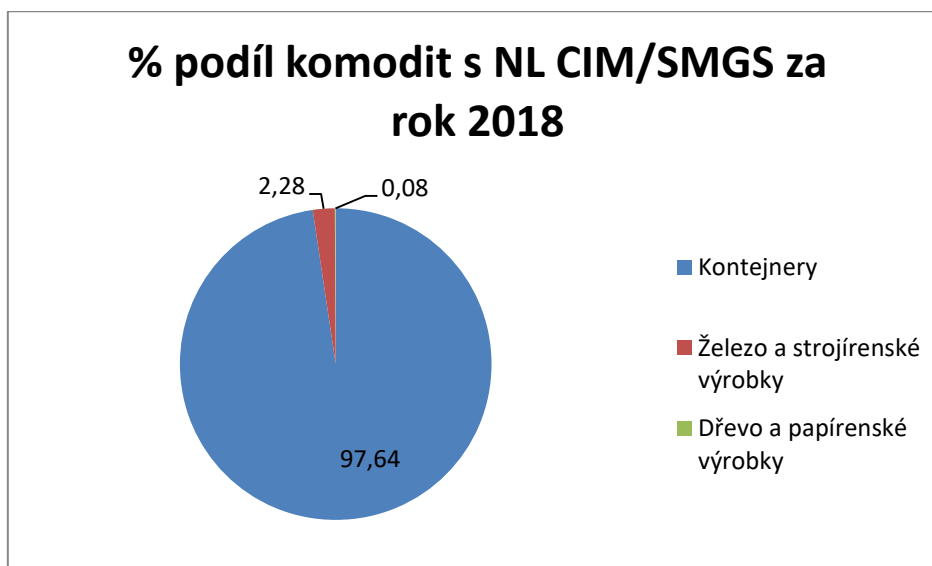
Graf 3: Procentní podíl vozů s NL CIM/SMGS u dovozu do ČR za rok

Zdroj: ČD Cargo, a.s.

Co se týká komoditního složení přeprav s nákladním listem CIM/SMGS – nejčastěji se nový NL uplatňuje u kontejnerových zásilek (užití zde dosahuje téměř 98 %), viz graf č. 4. Dalšími komoditami, které v roce 2018 využily NL CIM/SMGS, byly železo a strojírenské výrobky, minimálně pak dřevo a papírenské výrobky. Je zřejmé, že významný vliv na volbu přepravního dokumentu má typ zásilky, respektive technologie její překládky, která je u kontejnerů jednoduchá a ze všech technologií nejrychlejší.

Graf 4: Procentní podíl užití NL CIM/SMGS dle komoditních skupin v roce 2018

Zdroj: ČD Cargo, a.s.

K reklamacím u přeprav s NL CIM/SMGS dochází minimálně, a pokud ano, tak v oblasti CIM. Především se pak jedná o záležitost krádeží (ztráty zboží), jelikož přeprava v Evropě vyžaduje více zastávek. Vlaky například v Kazachstánu či Rusku překonají nepřetržitě tisíce kilometrů.

6 Další vývoj

Prvního ledna 2019 vstoupil v účinnost nový vzor NL CIM/SMGS. Starý tiskopis bylo možné použít (respektive zásilky s tímto dokladem podat k přepravě) pouze do půlnoci 31. 12. 2018. Změny vzoru NL CIM/SMGS byly vyvolány revizí dohody SMGS v roce 2015, viz kapitola Přepravní právo SMGS. Úpravy se netýkaly jen vzoru NL CIM/SMGS, ale v menší míře i výkazu vozů CIM/SMGS, výkazu kontejnerů CIM/SMGS a komerčního zápisu CIM/SMGS. V NL CIM/SMGS došlo k novému označení některých listů, sjednocení sloupců (24 a 38 týkajících se hmotnosti zboží) a zrušení sloupce 25 (typ zásilky), hlavní změny se pak týkaly účetních oddílů vztahujících se k dohodě SMGS (zadní strana NL). V rámci přechodu na nový vzor NL CIM/SMGS bylo nutné učinit jak úpravy v systému CNP, tak vytisknout nové tiskopisy pro zákazníky, kteří ještě nepřešli na elektronický podej zásilek. V závěru roku 2018 byla pak uskutečněna informační kampaň mezi zákazníky (odesílateli a plátcí přepravného), kteří exportují zásilky z České republiky s použitím NL CIM/SMGS. Díky kvalitní přípravě v rámci ČD Cargo nebyly zaznamenány žádné problémové situace a implementace nového vzoru NL CIM/SMGS se podařila.

Jako možnou oblast dalšího rozvoje NL CIM/SMGS je možné spatřovat v implementaci elektronického nákladního listu. Zde se však vedle celní problematiky naráží na rozdílné standardy výměny dat, které východ a západ přijaly (EDIFACT a XML). Určitý předstupeň představuje elektronický podej zásilek, který společnost ČD Cargo již běžně a zcela bezplatně poskytuje i v mezinárodní přepravě, včetně CIM/SMGS.

Velký potenciál pro využití NL CIM/SMGS představuje segment kombinované dopravy. V roce 2016 bylo z Asie do Evropy dovezeno 15 080 341 TEU, přičemž z Číny plných 10 770 610 TEU. Rozvíjející se železniční přeprava mezi Čínou a Evropou zaznamenala v roce 2016 přepravu 153 186 TEU, v roce 2017 pak dokonce 278 800 TEU! Reálné užití NL CIM/SMGS by tyto přepravy mohlo nejen nepatrně zlevnit, ale hlavně však zrychlit a zkvalitnit. Obdobně by rozvoji nákladního listu CIM/SMGS jistě prospělo, kdyby Republika Kazachstán povolila vývoz s tímto nákladním listem. Údaje uvedené v tomto odstavci byly zpracovány dle (2), (3), (4) s částečným vlastním zpracováním.

Výraznou oblastí dalšího rozvoje je tvorba tzv. „Jednotného železničního práva“ (URL), na kterém v současnosti pracuje Evropská hospodářská komise Organizace spojených národů (EHK OSN) ve spolupráci s OSŽD, OTIF a CIT. Cílem je vytvořit jednotný právní režim, v rámci kterého bude možné uzavřít jednu přepravní smlouvu pro mezinárodní pohyb zboží mezi Evropou a Asií. Pilotní testy vycházejí z NL CIM/SMGS. Gestorem v této oblasti je za Českou republiku ministerstvo dopravy.

Závěr

Společný nákladní list CIM/SMGS si za dobu své téměř 13leté existence získal okruh spokojených uživatelů. Je zřejmé, že přispívá ke zjednodušení i zlevnění železniční nákladní přepravy. Nicméně v oblasti unifikace dvou právních režimů se stále jedná o pouhý mezikrok. Velkým přínosem by bylo aktivní zapojení čínských

subjektů. Zde jsou však patrné praktické dopady jazykové bariéry a bude jistě ještě nějakou dobu trvat, než se je podaří překonat. Úloha mezinárodních železničních organizací při rozvoji mezinárodních přeprav tak zůstává i nadále klíčovou. Společnost ČD Cargo se aktivně zapojuje do všech aktivit majících za cíl zkvalitnění a zlevnění přepravních služeb, rozvoj společného nákladního listu CIM/SMGS nevyjímaje.

Literatura:

- (1) *Výhled české ekonomiky na rok 2018* [online]. Deloitte [cit. 2018-10-25]. Dostupný z WWW: <<https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/cz/Documents/deloitte-analytics/Vyhled-ceske-ekonomiky-na-rok-2018.pdf>>.
- (2) *China's New Silk Road* [online]. Bloomberg [cit. 2018-10-26]. Dostupný z WWW: <<https://www.bloomberg.com/quicktake/china-s-silk-road>>.
- (3) *Progress on Euro-Asia Transport Links work* [online]. UNECE [cit. 2018-10-26]. Dostupný z WWW: <https://www.unece.org/fileadmin/DAM/trans/doc/2017/wp5/WP5_30th_session_Mr_Zaboyev.pdf>.
- (4) *Ежегодный обзор ТСМ 2018*. Международная ассоциация «Координационный Совет по Транссибирским перевозкам» (КСТП), 2018. 173 s.
- (5) *Annual Report 2017* [online]. OTIF [cit. 2018-10-30]. Dostupný z WWW: <http://otif.org/fileadmin/new/5-Media/5C-AnnualReport/2017/Annual-Report_2017_EN_21.pdf>.
- (6) *Annual Report 2017* [online]. CIT [cit. 2018-10-30]. Dostupný z WWW: <https://www.cit-rail.org/media/files/public/cit/annual_report/cit_annual_report_2017.pdf>.
- (7) *Отчет о деятельности организации сотрудничества железных дорог за 2017 год* [online]. ОСЖД [cit. 2018-10-30]. Dostupný z WWW: <http://osjd.org/statico/public/ru?STRUCTURE_ID=5020>.
- (8) *SMGS* [online]. OSŽD [cit. 2018-10-30]. Dostupný z WWW: <<https://www.zscargo.sk/sluzby/nakladna-zeleznicna-preprava/predpisy>>.
- (9) *Průvodce nákladním listem CIM* [online]. CIT [cit. 2018-10-30]. Dostupný z WWW: <<https://www.cdcargo.cz/documents/10179/62222/GLV-CIM.pdf/272b0a92-d66d-4ad4-9a0c-8aa1bd90deed>>.
- (10) *Průvodce nákladním listem CIM/SMGS* [online]. CIT [cit. 2018-10-30]. Dostupný z WWW: <<https://www.cdcargo.cz/documents/10179/62222/GLV-CIM-SMGS.pdf/784bcf9c-316b-4cfb-baa8-f1f1fe58a1ae>>.
- (11) *Informace k sankcím vůči Ruské federaci* [online]. MPO [cit. 2018-11-15]. Dostupný z WWW: <<https://www.mpo.cz/dokument151935.html>>.

Seznam zkratek:

CIT	Mezinárodní železniční přepravní výbor
COTIF	Úmluva o mezinárodní železniční přepravě
CIM	Jednotné právní předpisy pro smlouvu o mezinárodní železniční přepravě zboží
NL	Nákladní list
OCTI	Ústřední úřad pro mezinárodní železniční přepravu
OSŽD	Organizace pro spolupráci železnic
OTIF	Mezivládní organizace pro mezinárodní železniční přepravu
SMGS	Dohoda o mezinárodní železniční přepravě zboží

CNP Centrální nákladní pokladna
URL Unified Railway Law (Jednotné železniční právo)

Praha, březen 2019

Lektorovali: doc. JUDr. Ing. Radek Novák, CSc.
Katedra logistiky VŠE v Praze

Ing. Oldřich Sládek
ŽESNAD.CZ